

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1899, kl. 2 e. m

Särskilda utskottets utlåtande, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten m. m., dels ock sju i anledning af samma proposition väckta motioner.

Uti en den 24 nästlidne februari till Riksdagen aflåten proposition (n:o 34) har Kongl. Maj:t, under återopande af dervid fogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att
dels antaga följande

L a g

angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten.

§ 1.

Rätt till pension af staten enligt denna lag tillkommer, med de inskränkingar och under de vilkor, som här nedan angifvas, hvarje ordinarie innehafvare af civil befattning, med hvilken är förenad lön å stat, som blifvit faststæld af Konungen och Riksdagen.

Med civil befattning förstås här hvarje befattning, som icke är militär, civilmilitär eller uteslutande presterlig.

§ 2.

Från pensionsrätt enligt denna lag undantagas:

a) innehafvare af befattning, som medför rätt till pension från

arméns pensionskassa, flottans pensionskassa, statens jernvägstrafiks pensionsinrättning eller telegrafverkets pensionsinrättning;

b) tjensteinnehafvare, som icke eger svensk medborgarerätt.

§ 3.

Pension är antingen *hel* eller *afkortad* och utgår med högst 8,000 kronor för år räknadt.

§ 4.

Med *hel* pension förstås, i de fall, der aflöningsförmånerna äro fördelade i lön och tjänstgöringspenningar, ett *lönen* motsvarande belopp. Der sådan fördelning ej eger rum, utgör *hel* pension den del af lönebeloppet, hvilken tjensteinnehafvaren icke är skyldig att afstå under tjänstledighet, som åtnjutes för sjukdom.

Hel pension utgör dock:

för häradshöfdingar 5,000 kronor;

för förste landtmätare 2,500 kronor; och

för provinsialläkare 4,000 kronor.

§ 5.

Rätt att afgå från tjänstebefattning med åtnjutande af *hel* pension inträder:

- a) vid 62 lefnads- och 25 tjänstår, deraf 20 år såsom provinsialläkare,
för provinsialläkare;
- b) vid 62 lefnads- och 30 tjänstår, som tillbragts vid gymnastiska centralinstitutet eller vid allmänt läroverk,
för gymnastiklärare;
- c) vid 65 lefnads- och 35 tjänstår:
för bevakningspersonalen vid fångvården,
för landtbruksingenjörer,
,, postvaktbetjente,
,, bevakningspersonalen vid tullverket,
,, tjänstemän och betjente vid skogsstaten,
,, lärarne vid de allmänna läroverken, med undantag af
gymnastiklärare, samt
,, läkare vid hospital och asyler för sinnessjuke;

- d) vid 65 lefnads- och 25 tjänstår:
 för professorer och e. o. professorer vid rikets universitet och karolinska institutet,
 ,, professorer vid veterinärinstitutet, tekniska högskolan och fria konsternas akademi,
 ,, lärarne vid musikaliska akademiens konservatorium, samt
 ,, lärarne vid barnmorskeundervisningsanstalterna;
- e) vid 65 lefnads- och 10 tjänstår såsom chef för jernvägsstyrelsen:
 för chefen för jernvägsstyrelsen;
- f) vid 65 lefnads- och 10 tjänstår såsom ordförande i medicinalstyrelsen:
 för chefen för medicinalstyrelsen;
- g) vid 67 lefnads- och 35 tjänstår:
 för alla öfrige tjänsteinnehafvare, här ej särskildt nämnde.

Oberoende af nu stadgade lefnads- och tjänstår inträder rätt till afgang från tjänstebefattning med åtnjutande af hel pension för tjänsteinnehafvare, som i eller för tjänsten ådragit sig skada eller sjukdom af så svår beskaffenhet, att enligt behörig läkares intyg utsigt icke förefinnes, att den skadade eller sjuke någonsin kan återvinna tjänstbarhet.

§ 6.

Tjänsteinnehafvare, hvilken uppnått den i § 5 stadgade lefnadsålder, men icke räknar det i fråga om hans befattning bestämda antalet tjänstår, vare jemväl, derest tjänståren icke understiga 20, berättigad till afgang från tjänsten mot åtnjutande af pension, som dock i sådant fall utgår med ett i förhållande till det lägre tjänstårsantalet minskadt belopp. Vid denna förvandling må endast hela tjänstår tagas i betraktande. Faller det dervid uppkommande pensionsbeloppet mellan två hela tiotal kronor, afjemas det till närmast högre tiotal kronor.

Pension, hvarom här sägs, kallas *afkortad*.

§ 7.

Skyldig att från innehafvande tjänst afgå vare den, som uppnått 70 lefnadsår och enligt här ofvan meddelade bestämmelser befinnes vara till hel pension berättigad.

Sådan skyldighet inträder dock redan efter uppnående af den i § 5 stadgade lefnads- och tjänsteålder, derest tjänsteinnehafvare af sjuk-

domsfall, hvilket räckt mer än ett år, varit och fortfarande befinnes vara förhindrad att bestrida sina tjensteåligganden.

§ 8.

Tjensteinnehafvare, hvilken ännu ej uppnått den i § 5 stadgade lefnadsålder, men på grund af sjukdom, vanförhet eller lyte under fem på hvarandra följande år varit urståndsatt att sjelf bestrida sin tjenst, vare skyldig att från tjensten afgå, derest genom behörig läkareattest styrkes, att ingen utsigt förefinnes, att han någonsin kan i tjenstetöfning åter inträda, och Konungen pröfvar det allmännas fördel kräfva, att tjensten varder med annan innehafvare besatt.

Har tjensteinnehafvare, hvarom här säges, vid afgang från tjensten uppnått det antal tjenstår, som i händelse af fulla lefnadsår skulle berättigat honom till hel pension, utgår hel pension. I annat fall tillkommer honom afkortad pension, der ej på grund af stadgandet i sista stycket af § 5 hel pension skall utgå.

§ 9.

Med tjenstår förstås den tid, hvarunder tjensteinnehafvaren i ordinarie eller extra ordinarie anställning eller på grund af särskildt förordnande varit verksam i allmän tjenst; och må för ty pensionsökande icke tillgodoräknas den tid, hvarunder han åtnjutit ledighet från innehafvande tjenst, så framt icke denna ledighet utgjorts af semester eller förorsakats af sjukdom, särskildt offentligt uppdrag eller resa för egen utbildning. Den, som i ordinarie tjenst saknat rätt till semester eller ferier, ege dock att, utan afdrag, få sig tillgodoräknad den tid, hvarunder han för enskilda angelägenheter varit tjenstledig, men detta endast i den mån ledigheten ej öfverstigit en och en half månad under hvarje kalenderår.

§ 10.

Pension utgår från och med månaden näst efter den, hvori pensionär erhållit afsked från statens tjenst, till och med den månad, hvori han dör eller pensionsrätten eljest upphör.

Har pensionär efter erhållet afsked blifvit med stöd af 2 kap. 17 § strafflagen, i stället för till mistning af embete eller tjenst på viss tid,

dömd till fängelse, ege han ej rätt att uppbära pension för den tid, detta straff varar.

§ 11.

Pension må ej åtnjutas för mer än en befattning eller utgå samtidigt med lön af staten eller med pension, hvartill vederbörande på grund af anställning i statens tjenst må vara berättigad från anstalt, som af staten understödjes.

Genom hvad sålunda är stadgadt sker likväl ingen ändring i den rätt, som enligt gällande bestämmelser kan under vissa omständigheter tillkomma chefen för jernvägsstyrelsen att uppbära pension samtidigt från allmänna indragningsstaten och statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

§ 12.

I fråga om påföljd för uraktlåtenhet att lyfta till utbetalning förfallet pensionsbelopp gälle hvad i sådant afseende nu är eller framdeles må blifva stadgadt om uttagande inom viss tid af medel, som från statens kassor anordnas.

§ 13.

Pensionsrätt förverkas:

- a) af den, som upphör att vara svensk medborgare;
- b) af den, som blifvit afsatt från tjenstebefattning, med hvilken är förenad rätt till pension enligt denna lag, eller som efter erhållet afsked blifvit, i stället för till afsättning, dömd till straff jemlikt 2 kap. 17 § strafflagen;
- c) af den, som efter erhållet afsked blifvit dömd förlustig medborgerlig förtroende.

I de i b) och c) omförmälda fall skall pensionsrätten anses förverkad vid den tid, domstolens beslut vunnit laga kraft.

§ 14.

Pension enligt denna lag må endast af Konungen beviljas; och skola för ty alla frågor om rätt att komma i åtnjutande af pension, hvarom i denna lag sägs, underställas Konungens pröfning och afgörande.

§ 15.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900 och ega tillämpning på hvar och en, som efter nämnda dag utnämnes till syssla, hvarmed enligt ofvan angifna grunder pensionsrätt följer; och skall för den skull allt hvad nu må vara föreskrifvet i fråga om pensionsrätt, skyldighet att vid viss ålder afgå från tjänst eller annat med åtnjutande af de å lönestat uppförda förmåner förenadt vilkor, derest det befinnes strida mot hvad i denna lag är stadgadt, icke ega giltighet för sådan tjänsteinnehafvare;

dels, med ändring af nu gällande bestämmelser i fråga om sättet för bestridande af pensioneringen af så väl embets- och tjänstemän samt betjente vid generalpoststyrelsen som ock öfrige tjänsteinnehafvare vid postverket, medgifva, att samtliga till poststaten hörande tjänsteinnehafvare, hvilka från och med det år, då sådan ny organisation af civilstatens pensionsinrättning inträdde, som i statsrådsprotokollet blifvit omförmäld, afginge ur tjänst, skulle ega att af postmedlen utbekomma fulla pensionsbeloppen, derest de för rätt till pension af staten stadgade vilkor blifvit behörigen uppfyllda, äfvensom att från och med samma tidpunkt de pensioner, som dittills blifvit tjänsteinnehafvare vid postverket beviljade från civilstatens pensionsinrättning att utgå jemte pension från postverkets pensionsstat, finge i stället utgå från sistnämnda pensionsstat;

dels för bildande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet anförda grunder, af ny enke- och pupillkassa för civilstaten uppföra å nionde hufvudtiteln såsom ordinarie anslag ej mindre 35,000 kronor såsom bidrag till bestridande af förvaltningskostnaden för nämnda kassa än äfven 9,200 kronor till beredande af frihet från befordringsafgifter för de till åttonde och nionde pensionsklasserna hörande delegare i kassan;

dels ock — under förutsättning af Riksdagens bifall till hvad Kongl. Maj:t i föregående punkter föreslagit — med uteslutande från riksstaten för år 1900 af de hittills å nionde hufvudtiteln uppförda anslagen till civilstatens pensionskassa af tillhoppa 112,286 kronor, medgifva, att från och med år 1893 uppkomna och härefter uppkommande behållningar å det till pensionsstaten för civile embets- och tjänstemäns enkor och omyndiga barn anvisade anslag å 45,000 kronor finge användas till bestridande af derifrån redan beviljade pensioner, samt att hvad der-

utöfver kunde blifva för samma ändamål erforderligt finge af Kongl. Maj:t af tillgängliga medel förskjutats för att sedermera hos Riksdagen till ersättande anmälas.

Det särskilda utskott, som blifvit tillsatt för förberedande behandling af berörda kongl. proposition, har sedermera jemväl fått för handläggning emottaga följande inom Riksdagen väckta motioner, nemligen:

motion n:o 33 i Första Kammaren, hvori herr *Cederberg* hemställt, att Riksdagen behagade besluta, att i den pensionslag, som kunde varda antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, pensionsåldern för distriktschef i väg- och vattenbyggnadsdistrikt måtte bestämmas till 65 år;

motion n:o 34 i Första Kammaren, hvori af grefve *Wachtmeister*, *Fredrik*, hemstälts, att i den pensionslag, som kunde blifva antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, direktören och lektorerna vid kongl. skogsinstitutet måtte tillerkännas rätt att afgå från sina tjänstebefattningar med åtnjutande af hel pension vid 65 lefnads- och 25 tjänstår;

motion n:o 241 i Andra Kammaren, hvori herr *L. Dahlsledt* föreslagit, att i den lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten, som kunde varda antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, pensionsrätt måtte tillerkännas äfven kartografer och geodeter vid rikets allmänna kartverk; att desse måtte likställas med tjänstemän vid skogsstaten; samt att pensionsrätt måtte tillgodokomma äfven de kartografer och geodeter, som redan erhållit förordnande å sina tjänster;

motion n:o 242 i Andra Kammaren, hvori herr *E. Hammarlund* hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att i den pensionslag, som kunde varda antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, uttryckligen skulle inryckas, att rätten till pension för ordinare lärare och lärarinnor vid rikets folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier skulle inträda vid samma antal lefnads- och tjänstår som för lärarne vid de allmänna läroverken;

motion n:o 243 i Andra Kammaren, hvori af herr *C. Wallis* blifvit hemställdt, att i den pensionslag, som kunde varda antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, ordinare lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminarium skulle tillerkännas rätt att afgå från sina tjänstebefattningar med åtnjutande af hel pension vid 65 lefnads- och 25 tjänstår;

motion n:o 247 i Andra Kammaren, hvori herr *M. Höjer* föreslagit, att i den lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten, som kunde varda antagen på grund af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34, pensionsrätt måtte tillerkännas äfven de qvinliga rit-

biträden, som på förordnande innehade tjänst vid rikets allmänna kartverk; samt att pensionsrätt i ty fall måtte tillgodokomma de qvinliga ritbiträden, som redan erhållit förordnande;

samt motion n:o 249 i Andra Kammaren, hvori herr *Carl Persson* i Stallerhult föreslagit Riksdagen besluta att afslå den kongl. propositionen i hvad den innefattar förslag till »lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten» och i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om sådant ordnande af det civila pensionsväsendet, att tjensteinnehafvarne lemnade bidrag till sin egen pensionering, samt för Riksdagen framlägga det förslag till pensionering af civile embets- och tjenstemän, som efter dylik utredning kunde finnas af förhållandena påkalladt.

Med ledning af det den kongl. propositionen åtföljande statsrådsprotokollet, hvori de omfattande frågor, som nu till Riksdagens pröfning föreligga, blifvit med utförlighet afhandlade, har utskottet, som till undvikande af allt för stor vidlyftighet i öfrigt får hänvisa till berörda protokoll, ansett sig böra lemna en sammanfattning af hvad i ärendet viktigast förekommit.

*Frågans första
uppslag och
behandling af
för. ändamålet
utsedde
komiterade.*

Sedan Riksdagen i sin den 16 maj 1889 afåtna skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning af civilstatens pensionsinrättnings ställning och behof och i sammanhang dermed taga under öfvervägande, huruvida icke genom förändrade bestämmelser angående samma pensionsinrättning minskning i statens utgifter för pensionering af civile embets- och tjenstemän samt betjente skulle kunna beredas, samt till Riksdagen snarast möjligt inkomma med det förslag, som af berörda utredning kunde föranledas, uppdrog Kongl. Maj:t den 19 augusti samma år åt en komité att verkställa den sålunda begärda utredningen af civilstatens pensionsinrättnings ställning och behof samt att i sammanhang dermed taga under öfvervägande, huruvida genom förändrade bestämmelser angående berörda pensionsinrättning äfvensom i fråga om det inbördes förhållandet mellan densamma och allmänna indragningsstaten minskning i statens utgifter för pensionering af civile embets- och tjenstemän kunde beredas.

Efter det genom sakkunnig person blifvit utrönt: att pensionsinrättningen, i stället för att, såsom ansetts sannolikt, ega öfverskott, från och med år 1887 varit i behof af en ytterligare stadigvarande

årsinkomst af 252,864 kronor eller med andra ord vid 1886 års slut lidit af en kapitalbrist, uppgående efter 3½ procent räntefot till öfver 7,000,000 kronor; samt att den sålunda förefintliga bristen, approximativt beräknadt, kunde anses hafva förorsakats:

dels till belopp af	2,104,000 kronor
af en år 1877 företagen höjning af samtliga pensionsbeloppen;	
dels till belopp af	646,000 „
af åtskilliga tjenstemäns samtidigt beslutade uppflyttning i högre pensionsklass;	
dels till belopp af	1,074,000 „
af nya embetsverks och tjensters upptagande i inrättningen jemte brefbärarnes upptagande i åttonde klassen;	
och dels till belopp af	3,401,000 „
af posttjenstemännens förändrade pensionering, allt med inbegrepp af upplupna räntor å den vid de särskilda årens slut befintliga bristen,	

anmälde komitén i skrifvelse den 7 februari 1891, att den ansåge sig hafva fullgjort uppdraget att verkställa en utredning af pensionsinrättningens ställning och behof, samt att komitén funne resultatet af den verkställda utredningen lägga hinder i vägen för att föreslå åtgärder, hvilka, såvidt de skulle leda till minskning i statens utgifter för den civila tjenstemannapensioneringen, ovilkorligen måste än ytterligare försvåra pensionsinrättningens ställning.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t den 6 augusti 1891 erhöll komitén nytt uppdrag att dels beträffande civilstatens pensionsinrättning undersöka, huruvida pensionsinrättningen borde bibehållas vid sin nuvarande omfattning och organisation eller om en mera genomgripande förändring eller inskränkning af dess verksamhetsområde kunde anses af omständigheterna påkallad och i sammanhang dermed i öfrigt föreslå åtgärder till betryggande af pensionsinrättningens ekonomiska ställning, dels ock utreda, i hvad mån och på hvad sätt, genom omorganisation och förening af flere eller färre nu befintliga pensionsinrättningar och indragningsstater eller annorledes genom förändring af nu gällande bestämmelser och vilkor för pensionering af statens civile embets- och tjenstemän och af deras efterlemnade enkor och barn, ej mindre förenkling i förvaltningen jemte stadigvarande kontroll och garanti rörande härför erforderliga penningmedel än ock

lindring i statsverkets utgifter för sagda pensionering skulle kunna åstadkommas.

På grund af detta senare uppdrag utarbetades inom komitén ett »betänkande angående ordnande af pensionsväsendet för statens civile tjensteinnehafvare samt för deras enkor och barn», hvilket med skrifvelse den 28 maj 1894 till Kongl. Maj:t öfverlemnades, hvarefter från vederbörande embetsverk och myndigheter infordrades yttranden i anledning af de utaf komitén väckta förslag. Bland dessa förekom äfven ett förslag till *pensionslag för civilstaten*, hvilket utgick från, utom andra, hvarom nu ej är fråga, följande allmänna förutsättningar:

Pensionslagen och dess förutsättningar.

1:o tjensteinnehafvarnes frihet från afgifter för egen pensionering mot skyldighet för dem att ensamma vidkännas alla med enke- och barnpensionering förenade utgifter med undantag af kostnaden för kassans förvaltning;

2:o upphörande af vidare tjenstemannapensionering från civilstatens pensionsinrättning; och

3:o statens öfvertagande af den framtida pensioneringsskyldighet, som eljest skolat åligga civilstatens pensionsinrättning för tjensteinnehafvare vid postverket.

Från dessa förutsättningar utgår äfven det af Kongl. Maj:t nu framlagda lagförslaget, allenast med den skilnad, att Kongl. Maj:t ansett, att postverket skulle öfvertaga skyldigheten att svara jemväl för pensionerna till de redan vid tiden för förändringens genomförande från civilstatens pensionsinrättning pensionerade posttjenstemännen.

Frågan om frihet från afgifter för civila tjensteinnehafvares egen pensionering.

a) Pensionskomiténs uppfattning.

Af pensionskomitén hade framhållits, huru som minskning i statens utgifter för det civila pensionsväsendet i dess helhet skulle kunna ernås dels genom att inskränka statens pensionsförbindelser och dels genom att öka tjensteinnehafvarnes bidrag för pensionsväsendet i dess helhet. Komitén hade i sådant hänseende funnit uppenbart, att, hvilka löneförmåner än tjenstemännen tillgodonjöte, derå dock icke kunde, utan men för statsförvaltningen, för pensionsväsendet göras afdrag i större mån, än att återstoden blefve tillräcklig för en anständig, om ock torftig, bergning; och då komitén genom de förslag, den framställt, ansett sig hafva ålagt tjenstemännen det bidragsmaximum, som med nuvarande aflöningsförhållanden skäligen kunde af dem fordras, skulle, enligt hvad komitén erinrat, ett öfverskridande deraf kunna framkalla anspråk på ökade löner, genom hvilkas tillgodoseende visserligen statens utgifter för pensionsväsendet kunde minskas, men i stället dess utgifter för tjenstemännens aflöning sannolikt komma att ökas och således i det hela någon besparing för staten ej skulle vinnas.

Om nämnda bidragsmaximum från tjänstemännen uttoges och i öfrigt erforderligt statsbidrag vore att påräkna, kunde, enligt komiténs åsigt, det civila pensionsväsendet ordnas på flera sätt. Ett sådant nära till hands liggande sätt vore att med upptagande af den tanke, som legat till grund för inrättande af civilstatens pensionsinrättning, bilda en ny stor anstalt för pensionering af så väl civile tjänsteinnehafvare som deras enkor och barn, hvars utgifter skulle bestridas dels genom tjänstemännens bidrag, dels ock i öfrigt af staten. De ändamål, en sådan anstalt skulle tjena, vore emellertid icke likartade; de beräkningar, hvarpå en inrättning för pensionering af civile tjänsteinnehafvare måste byggas, blefve också mer invecklade och delvis osäkrare än de, som borde läggas till grund för en pensionskassa för enkor och barn.

Fördelades åter tjänstemännens bidragsmaximum så, att en mer eller mindre godtyckligt bestämd del deraf skulle, såsom bidrag till deras egen pensionering, återgå till staten, som i öfrigt bestred kostnaderna för denna pensionering, samt återstoden användas för att med bidrag af statsmedel besörja pensionering af deras enkor och barn, komme, efter komiténs mening, en sådan anordning icke att för staten medföra besparing eller blifva ur annan synpunkt fördelaktig. Ungefärligen lika mycket, som tillflöte staten genom tjänstemännens bidrag till egen pensionering, skulle det nemligen, till följd deraf, att tjänstemännens bidrag till enke- och barnpensioneringen i sådant fall blefve för ändamålet otillräckligt, blifva för staten nödigt att tillskjuta till upprätthållande af sistnämnda pensionering, och en sådan anordning skulle för staten alltså icke medföra någon vinst. Då pensionering af statens civile tjänsteinnehafvare hittills i vårt land, liksom i öfriga kulturländer, ansetts hufvudsakligen vara ett statens åliggande, i det att pensionen betraktats såsom en del af den ersättning, staten utfäst för fullgörande af tjensten, så hade också i enlighet med denna uppfattning vid de senast genomförda löneregleringarne pensionsförmånerna i allmänhet blifvit på samma gång som löneförmånerna bestämda och tjänstemännen berättigats att från allmänna indragningsstaten *utan utgifter* bekomma pension.

Då på senare tiden en annan uppfattning i detta afseende gjort sig inom Riksdagen gällande och funnit uttryck i skrivelser till Kongl. Maj:t dels af den 17 maj 1897 och dels af den 11 och 14 maj 1898, har departementschefen uti sitt anförande till statsrådsprotokollet angifvit sin ställning till denna viktiga fråga och dervid gjort följande uttalande:

»Redan i det underdåniga betänkande och förslag angående löne-reglering m. m. vid rikets hofrätter och krigshofrätten, som den 12

b) Departementschefens uttalande.

december 1874 afgafs, erinrade de för ändamålet förordnade komiterade, att pensionsrätten vore en af de viktigaste med fast anställning i statens tjänst förenade förmåner, *hvilken derför också vid de af dem framlagda förslag till lönerogleringar tagits i synnerligt öfvervågande.* Att vid denna förmån fästats enahanda afseende jemväl vid upprättande af öfriga, efter nämnda tidpunkt afgifna lönerogleringsförslag, torde icke lida något tvifvel. Men förhåller det sig så, torde det å andra sidan vara uppenbart, att den inskränkning i nämnda förmån, som skulle uppstå, derest löntagaren nu ålades att sjelf i större eller mindre mån bidraga till bestridande af kostnaderna för sin pensionering, måste verka motsvarande minskning i de reglerade aflönings- och pensionsförmånerna och dy-medelst framkalla en ingalunda oberättigad fordran på omreglering jemväl af aflöningsförmånerna, i syfte att det ursprungliga förhållandet mellan begge dessa förmåner måtte blifva återställt. Endast under den förutsättning, att de reglerade aflöningsförmånerna skulle kunna betraktas såsom i och för sig för höga, skulle nemligen en dylik inskränkning af dem rättvisligen kunna ega rum. Med allt erkännande af den väsentligt förbättrade ekonomiska ställning, som genom de nya lönerogleringarne beredts åt statens tjänstemän, torde dock kunna anses såsom ganska säkert, att denna förutsättning icke — utom möjligen i något undantagsfall — är för handen. Under sådana förhållanden skulle det derför innebära en verklig obillighet, om staten af aflöningen innehölle någon större eller mindre del till betäckande af sin kostnad för blifvande pensionering af löntagaren; och denna obillighet skulle framträda synnerligen påtagligt i alla de fall, der tjänsteinnehafvaren aflede före uppnåendet af pensionsåldern och der afdraget å löneförmånerna således hvarken skulle komma honom sjelf eller hans efterlevande till något det minsta gagn.

Då kostnaden för pensioneringen af desse tjänstemän bestrides direkt af statsmedlen, skulle alltså de bidrag till egen pensionering, som man ville ålägga tjänstemännen, ingå direkt till statskassan och uppbäras antingen genom innehållning af pensionsafgiften vid aflöningsmedlens utbetalning eller ock genom anlåtande af annat uppbördssätt. Det har dock tydligen varit ett sådant mindre praktiskt tillvägagående man velat undvika genom att vid bestämmandet af aflönings- och pensionsförmånens inbördes förhållande redan ifrån början så afväga dessa förmåner, att någon dylik omgång icke skulle blifva erforderlig. Anses nämnda förmåner för stora eller origtigt afvägda, torde alltså rättelse härutinnan böra ega rum genom lämpligare åtgärd än att, så

att säga, med den ena handen omedelbart återtaga en del af hvad som med den andra gifvits.

Då man påyrkat, att tjenstemännen sjelfva borde förpligtas att bidraga till sin egen pensionering, har naturligtvis till grund för detta yrkande legat den i och för sig fullkomligt riktiga satsen, att hvar och en bör under sin krafts dagar göra afsättningar af sina inkomster för att trygga sitt uppehälle vid den tid, då arbetsförmågan sviker, hvilken sats man ansett böra ega tillämplighet för statens tjenstemän så väl som för andra. Det lär emellertid svårligen kunna bestridas, att förhållandena i detta afseende gestalta sig på ett särskildt sätt, då fråga är om pensioner, som af statsverket omedelbart och således utan förmedling af någon pensionskassa utbetalas till afskedade tjenstemän. På sätt jag nyss framhållit, skulle under sådana omständigheter ett åläggande för tjenstemännen att till statsverket inbetala vissa pensionsafgifter för statsverket allenast medföra en med ett vidlyftigt redovisningsväsende förbunden omgång, som kan undvikas, derest, på sätt äfven här i Sverige måste antagas hafva egt rum, aflöningen bestämmes till det lägre belopp, hvartill densamma kan begränsas, då hänsyn icke tages till behovet för tjenstemannen att bestrida den utgiftspost, som består i afsättningar för framtida pension. För staten sjelf måste det anses ligkiltigt, om löneafdraget sker en gång för alla — vid löneregleringen — eller om det uttages årligen i form af innehållningar vid löneutbetalningarna. Företrädet hos den senare formen för pensionsbidragens uttagande skulle då ligga deruti, att den tjenstemannen likasom hvarje annan medborgare åliggande förpligtelsen att i tid sörja för sitt uppehälle på ålderdomen derigenom skulle ställas mera lefvande för honom, äfvensom deruti, att man undveke skenet af en vid jemförelse med öfriga samhällsklasser obehörigt gynnad ställning för tjenstemännen, hvilkas ålderdomsförsörjning staten vid en ytlig betraktelse kan synas hafva utan bidrag från deras sida öfvertagit. Dessa skäl förlora dock större delen af sin vikt, derest, på sätt komitén föreslagit, tjenstemännen förpligtas att ensamma och utan bidrag af statsverket bestrida kostnaderna för sina enkors och barns pensionering. Om än denna pensionering icke i lika mån som tjenstemannapensioneringen är ett statsintresse, har staten dock erkänt den vara ett sådant, då densamma ålagts tjenstemännen som en skyldighet, hvilken de icke ega undandraga sig, och staten bidrager faktiskt för närvarande till densamma dels genom direkt anslag, dels och hufvudsakligen derigenom, att större delen af civilstatens pensionsiurättnings årliga tillgångar användas för enke- och barnpensioneringen. Då, enligt hvad de verkställda utredningarna af civilstatens pensionsiurättning gifva

vid handen, de tjensteinnehafvare, som äro eller blifva skyldige att tillhöra denna pensionsinrättning, måste, ensamt för uppehållandet af pensionsväsendet för enkor och barn, för framtiden ikläda sig förpligtelser, hvilka för flertalet komma att taga i anspråk allt hvad de af sina aflöningsförmåner utan verklig afsaknad kunna för sådant ändamål undvara, torde man icke behöfva befara, att vederbörande tjensteinnehafvare icke i tillbörlig mån skola röna den uppfostrande inflytelse, som ligger i tvånget att göra årliga afsättningar för framtida behof.

Det sagda gäller under förutsättning, att de eventuella bidragen till egen pensionering skulle, på sätt exempelvis sker i Holland, ingå direkt till statsverket och således i sjelfva verket utgöra en skatt, hvilken liksom andra sådana komme att utgöra bidrag till bestridande af statens utgifter i allmänhet, utan att specielt disponeras för pensionsväsendet. Annorlunda skulle visserligen förhållandet gestalta sig, om pensionsafgifterna fonderades och användes såsom tillgång för pensioneringen, i hvilket fall den naturligaste och ändamålsenligaste anordningen väl blefve den, att en ny pensionskassa bildades, till hvilken inginge ej mindre tjenstemännens bidrag än äfven ett statsanslag till erforderligt belopp, då i stället anslaget till allmänna indragningsstaten, i den mån detta användes till pensionering af civile tjenstemän, skulle bortfalla. Med en sådan anordning för de civile tjenstemännens pensionering blefve, så länge skyldigheten att bidraga till enkors och barns pensionering är för tjenstemännen obligatorisk och någon löneförhöjning af denna anledning icke vidtages, utan tvifvel nödvändigt, att staten äfven bidroge till enke- och barnpensioneringen under form af statsanslag till den nya enke- och pupillkassan.

Då en nydaning af det civila pensionsväsendet skall ega rum, lär under nuvarande förhållanden valet stå mellan dessa båda alternativ: en utskiftning af pensioneringskostnaden sålunda, att staten ensam bestrider kostnaderna för tjenstemannapensioneringen och tjenstemännen ensamma kostnaden för enke- och barnpensioneringen eller ock bildandet af en ny pensionskassa och en ny enke- och pupillkassa för civilstaten, båda med bidrag ej mindre af tjenstemännen än af staten. Komitén har, såsom redan nämndt, uttalat sig för det förra alternativet. Detta har ock, såsom mig synes, derutinnan ett gifvet företräde framför det senare, att man vid det förra undgår tillskapandet af en ny, betydande kassa med deraf följande fondbildning. Med den täflan, som numera i sådant afseende råder, torde icke sällan svårighet komma att möta för en fördelaktig placering af en eventuel dylik kassas fonder, och likaså förefaller det mig icke önskvärdt, att staten utan mera tvingande nöd-

vändighet vidtager åtgärder, genom hvilka kapital till icke obetydligt belopp drages från den allmänna rörelsen och fastläses i en pensionsfond.

Härmed må nu förhålla sig huru som helst: gifvet är, att ett förslag till en dylik genomgripande förändring af det civila pensionsväsendet, enligt hvilket detta skulle öfvertagas af en nytillskapad pensionskassa, måste byggas på en omfattande utredning, hvilken för närvarande icke föreligger, då komiténs arbete är grundadt på förutsättningen af tjenstemannapensioneringens bestridande af staten ensam. Vål kunde i den omständigheten, att Riksdagen vid särskilda tillfällen under den senare tiden angifvit såsom sin åsigt, att tjenstemännen borde bidraga till sin egen pensionering, ligga en anledning att återförvisa ärendet rörande det civila pensionsväsendets omgestaltning till ny komitébehandling, på det att ett på sagda grund byggt, i detalj utarbetadt förslag måtte föreligga såsom alternativ till ett förslag, byggt på de af komitéen angifna hufvudgrunder. Då emellertid ett sådant tillvägagående skulle föranleda ett till äfventyrs ganska långt uppskof med den viktiga frågans lösning och, enligt hvad jag redan anført, öfvervägande skäl synas mig tala för valet af den af komitéen förordade utväg, anser jag mig böra förorda, att på grundvalen af den redan verkställda, omfattande utredningen må till innevarande Riksdags pröfning framläggas ett förslag till ordnande af det civila pensionsväsendet med utgångspunkt från den förutsättning, att staten ensam bestrider kostnaden för tjenstemannapensioneringen samt tjenstemännen ensamma kostnaden för pensioneringen af deras enkor och barn.»

I omförmälda komitébetänkande har utförligt redogjorts för civilstatens pensionsinrättning, dess uppkomst, utveckling och närvarande ställning; och då en sådan utredning blifvit begärd af Riksdagen i dess ofvan återopade skrifvelse af den 16 maj 1889, har utskottet ansett sig böra, beträffande nämnda pensionsinrättning, ur de till ärendet hörande handlingarne meddela följande för ett rätt bedömande af vissa nu föreliggande frågor nödiga upplysningar.

*Civilstatens
pensions-
inrättning.*

Ehuru redan i en den 19 oktober 1756 aflåten skrifvelse angående inrättande af arméns pensionskassa Rikets Ständer hos Kongl. Maj:t anhållit, att plan till en liknande pensionskassa för civilstaten måtte

a) *Historik.*

utarbetas, och ehuru »projekt till reglemente» för en dylik inrättning jemväl blifvit vid 1761 års riksdag framlagdt, kunde dock först den 15 november 1826 »reglemente för *civilstatens pensionsinrättning*» af Kongl. Maj:t utfärdas.

Under den långa tid, som åtgått för förverkligande af den tanke, som vid 1756 års riksdag framkastats, hade dock betydelsen af den nya pensionsinrättningen väsentligen förändrats, särskildt genom de beslut, som fattats åren 1818 och 1823 angående civile embets- och tjenstemäns pensionering från allmänna indragningsstaten. Ifrån att ursprungligen hafva varit afsedd att bereda pensioner åt samtliga tjensteinnehafvare vid civilstaten, då de af ålder och sjuklighet icke vidare kunde i tjänst qvarstå, blef denna pensionsinrättning sålunda redan ifrån början af sin verksamhet inskränkt till att pensionera hufvudsakligen sådana tjensteinnehafvare, som af en eller annan anledning önskade att afgå vid tidigare ålder än den för rätt till pension från allmänna indragningsstaten bestämda.

I ett den 27 oktober 1826 afgifvet utlåtande anförde också den då fungerande interimsdirektionen, hvilken hade att uppgöra förslag till reglementen så väl för pensionsinrättningen som för den tillämnade pensionsanstalten för civile embetsmäns enkör och barn, att »ju färre deras antal blefve, som vid 55 års ålder (vid hvilken lefnadsålder enligt det då uppgjorda förslaget pensionsrätt skulle inträda) toge afsked, desto tillräckligare blefve inrättningens fond och desto säkrare blefve den i tillfälle, icke blott att med pensioner förse de afskedstagande, utan ock att *derutöfver upplägga ett öfverskott, som kunde komma enke- och pupillkassan till godo*, eller ock i sinom tid öka pensionerna i hvarje klass efter delegarnes egen pröfning och godtfinnande.»

Dessa tankar funno äfven uttryck *dels* i det ofvanberörda första reglementet för civilstatens pensionsinrättning af den 15 november 1826, hvori stadgades, bland annat, att delegare, som afginge ur tjänst med bibehållande af hela eller någon del af lönen på rikets allmänna indragningsstat, ej skulle ega rätt att af inrättningen undfå pension, *dels ock* i det samma dag för civilstatens enke- och pupillkassa utfärdade reglemente, i hvilket bestämdes, att *enskilda* enke- och pupillfondens inkomster skulle utgöras af, bland annat, det årliga understöd, som delegarne i nämnda inrättning med Kongl. Maj:ts tillstånd kunde af dess tillgångar för enskilda enke- och pupillfonden anvisa.

Pensioneringen började år 1830; men redan i skrifvelse till 1832 års fullmäktige fann Kongl. Maj:t anledning framhålla angelägenheten deraf, att delegares enkör och barn måtte komma i åtnjutande af för-

höjda pensioner; och fullmäktige beslöto också, med förhöjande af pensionerna, att enskilda enke- och pupillfonden skulle såsom tillgång till dessa ökade utgifter erhålla dels hälften af delegarnes afgifter, dels ock af civilstatens pensionsinrättnings behållna inkomst ett understöd af 20,000 rdr bko årligen från och med år 1833; hvilket beslut jemväl erhöll Kongl. Maj:ts stadsfästelse. Då delegarnes årsafgifter till tjenstemannafonden för år 1833 sammanlagdt icke uppgingo till 20,000 kronor, under det fonden hade att bestrida dels pensionsutgifter och dels förvaltningskostnader för samma år med tillhopa nära 30,000 kronor, inses lätt, i hvilken grad nämnda beslut skulle hämmande inverka på nämnda fonds förkofran. Sedan det sålunda anvisade bidraget visat sig för ändamålet otillräckligt, bemyndigades genom nådiga brefvet den 21 februari 1844 pensionsinrättningens direktion att tills vidare af tjenstemannafondens behållna räntemedel tillskjuta hvad som för hvarje år kunde erfordras till fyllnad i pensioneringen från enskilda enkefonden utöfver denna fonds årliga inkomst; och efter det vid 1844—1845 årens riksdag proposition om anslag till enskilda enke- och pupillfonden afslagits, samt Kongl. Maj:t förklarar sig icke finna skäl att i anledning af en utaf 1847 års fullmäktige derom gjord anhållan hos Riksdagen äska ett statsanslag till samma fond af 26,500 rdr bko, medgafs genom nådiga brefvet den 9 november 1847, att *tjenstemannafondens tillgångar finge än vidare och intilldess annorlunda i nåder förordnades anlitas till fyllande af hvad som bruste för pensionsutbetalningarne å enskilda enkefonden.*

Samtidigt hade äfven frågan om förhållandet mellan tjenstemannafonden och enskilda enke- och pupillfonden kommit att utgöra föremål för öfverläggning inom Riksdagen. I en vid 1847—1848 årens riksdag väckt motion hade nemligen yrkats, dels att Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att civilstatens pensionsinrättnings tillgångar och inkomster derefter icke måtte till större eller mindre belopp till enskilda enke- och pupillfonden disponeras, dels ock att, intill dess rättelse deruti vunnits, det för pensionsinrättningen dittills utgående årliga anslag måtte nedsättas med ett belopp, som motsvarade hvad till enskilda fonden årligen utgått, eller ock alldeles indragas. Då emellertid omförmälda från tjenstemannafonden utgående årliga bidrag bestredes af de årsafgifter, som af pensionsinrättningens delegare erlades till tjenstemannafonden, äfvensom af räntor å fondens samlade kapital, *öfver hvilka medels användande det måste vara bemälda delegare obetaget att efter godtfinnande förfoga*, funno Rikets Ständer motionen icke böra till någon deras åtgärd föranleda.

Enskilda enke- och pupillfondens behof af understöd från tjenstemannafonden fortfor dock att stiga i den grad, att 1852 års fullmäktige sågo sig föranlätne att af behållna inkomsten å tjenstemannafonden anslå från och med år 1853 ett årligt belopp af 50,000 rdr bko såsom bidrag till pensioneringen från enskilda fonden. Detta beslut vann dock icke stadfästelse af Kongl. Maj:t, som ansåg, att de beräkningar hvilka legat till grund för beslutet, icke lemnade visshet eller ens gifve sannolikhet åt det antagande, att genom de föreslagna åtgärderna — hvilka jemväl gingo ut på en ökning och förändrad fördelning af delegarnes årliga afgifter till pensionsinrättningen — afsigten att för all framtid bringa enskilda enkefonden i en sjelfständig ställning kunde vinnas. I dess ställe bemyndigade Kongl. Maj:t den 11 juni 1853, i öfverensstämmelse med kongl. brefvet den 9 november 1847, direktionen att tills vidare af tjenstemannafonden årligen till enskilda enke- och pupillfonden anvisa för pensioneringen derifrån oundgängligen erforderligt belopp.

Efter en erinran, hurusom förhållandena blifvit sådana, att rättigheten att afgå med pension från tjenstemannafonden i allmänhet icke kunde begagnas af andra än innehafvare af några vissa slags tjänster jemte sådana tjänstemän, som egde enskild förmögenhet eller ock annorledes kunde påräkna fyllnad för sina lefnadsbehof, hvadan det stora flertalet af delegare, hvilka af sina icke sällan nog inskränkta löneinkomster till tjenstemannafonden lemnade bidrag, skulle blifva i saknad af all fördel deraf, om de icke erhöle sådan i form af bidrag till enskilda enke- och pupillfonden, anhöllo 1857 års fullmäktige om samma bemyndigande för direktionen, som genom kongl. brefven den 9 november 1847 och den 11 juni 1853 i detta afseende lemnats; och medgaf, med bifall härtill, Kongl. Maj:t den 30 december 1858, att hvad utöfver enskilda enke- och pupillfondens inkomster erfordrades för uppehållande af pensioneringen från denna fond äfven framgent finge tillskjutas af tjenstemannafondens inkomster; på grund af hvilket medgifvande sedermera årligen från tjenstemannafonden lemnats erforderligt bidrag till enskilda enke- och pupillfonden.

I hvad mån sistnämnda fond blifvit beroende af detta tillskott från tjenstemannafonden framgår bäst deraf, att då enskilda enke- och pupillfondens *hela kapitaltillgång* utgöres af 286,178 kronor 34 öre samt delegarnes bidrag till samma fond år 1897 uppgingo till 183,700 kronor 28 öre, så bestego sig *pensionsutgifterna* å fonden för samma år till 530,207 kronor 51 öre.

Utom de betydliga årliga tillskotten till enskilda enke- och pupill-

fondens pensionsutgifter, hvilka tjänstemannafonden sålunda fått och alltjemt får vidkännas, hafva jemväl andra omständigheter bidragit att försämra tjänstemannafondens ställning. Oaktadt inrättningens grundkapital och statsanslag voro beräknade endast för de verk och stater, som vid inrättningens stiftande ansågos böra deri deltaga, hvarför också redan i utlåtandet af den 27 oktober 1826 pensionsinrättningens interimsdirektion med all kraft framhöll *vådan för pensionsinrättningens bestånd, derest delegareantalet ökades utan motsvarande tillökning i statsanslagen*, hafva dock sedermera dels nya embetsverk och dels hela nya klasser af tjänstemän vunnit delaktighet utan att i flertalet fall särskilda tillskott utöfver delegarebidragen erlagts; och der sådana tillskott undantagsvis kommit inrättningen till del, hafva de icke blifvit efter matematiskt-tekniska grunder beräknade. Likaledes har tjänsteinnehafvarnes antal å redan i inrättningen intagna stater kunnat mångdubblas utan att sådant ledt till ökning af statens bidrag till tjänstemannafonden eller till någon beräkning, huruvida en sådan ökning af delegareantalet vore förenligt med pensionsinrättningens bestånd. Genom desse nye delegares inträde i pensionsinrättningen likasom genom de tid efter annan beslutade uppflyttningarne af vissa delegare till högre pensionsklasser ökades visserligen inkomsterna af delegareafgifter, men då denna ökning icke på långt när motsvarade de nya förbindelser, särskildt i afseende å enke- och pupillpensioneringen, som inrättningen iklädt sig, kommo nämnda förhållanden att i ej obetydlig mån försvagande inverka på inrättningens förmåga att fullgöra dessa förbindelser. Efter komiténs mening har dock förutom den allmänna höjning af pensionsbeloppen, hvarom beslut år 1877 fattats, det särskilda sätt för poststatens pensionering, som alltsedan år 1872 tillämpats och för hvilket här nedan kommer att närmare redogöras, i synnerhet med denna stats starka tillväxt, i betydande grad medverkat till pensionsinrättningens nuvarande ogynsamma ekonomiska ställning; och såsom i detta hänseende belysande har komitén ur 1892 års fullmäktiges berättelse anført, dels hurusom till 53 pensionärer tillhörande postverket, hvilka år 1891 uppburo pensioner från tjänstemannafonden, i pensioner utbetaltes 25,340 kronor, under det att bidragen till nämnda fond från de till ett antal af 1,326 uppgående delegarne från postverket utgjorde endast 13,007 kronor 91 öre, dels ock hurusom till enkor och barn efter tjänsteinnehafvare vid postverket samma år af enskilda enke- och pupillfonden utbetaltes 46,315 kronor 91 öre mot en sammanlagd afgift af 32,519 kronor 79 öre. Detta missförhållande mellan pensionsinrättningens utgifter för och dess bidrag från poststaten komme emellertid

att väsentligen ökas för hvarje år, i det att bidragen endast långsamt stege, medan utgifterna ännu under en lång följd af år komme att i mångdubbelt starkare proportion växa i följd af tillökningen i pensions-tagarnes antal.

b) Gällande
reglementen.

Nu gällande reglementen för civilstatens pensionsinrättning och för civilstatens enke- och pupillkassa äro begge utfärdade den 23 november 1888.

Enligt det förra utgöras *civilstatens pensionsinrättnings* tillgångar af:

1:o. Röntan af inrättningens samlade kapitalfond;

2:o. Statsanslagen, som för närvarande äro följande:

a) enligt riksstaten å nionde hufvudtiteln:	
pensionsstaten för civile embets- och tjänstemän ..	kronor 37,500: —
ersättning för mistade löneinnehållningar ..	„ 2,246: —
dito för nådårs- och begravningshjelpsbesparingar ..	„ 6,540: —
för pensionering af kommissionslandtmätare jemte deras enkor och barn ..	„ 7,200: —
för dito af tjänstemän och betjente vid skogsstaten och skogsskolorna ..	„ 9,000: —
för dito af föreståndare, lärare och betjente vid tekniska högskolan ..	„ 3,500: —
för dito af embets- och tjänstemän samt betjente vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, hvilka uppbära lön på ordinarie stat, äfvensom af deras enkor och barn ..	„ 1,300: —
b) enligt kongl. brefvet den 11 juni 1853 till fyllnad i ersättningen för ofvanberörda löneinnehållningar å andra, fjerde, sjette, sjunde och åttonde hufvudtitlarnes besparingar anvisade ..	„ 6,985: 50.
	Summa kronor 74,271: 50.

3:o. De afgifter, hvilka delegarne sjelfve erlägga;

4:o. Enskilda bidrag, hvarmed inrättningen kan blifva ihågkommen.

De till pensionsinrättningen ingående delegareavgifterna utgöras af *dels en årlig afgift*, motsvarande två procent af pensionsbeloppet i den klass, till hvilken tjensten hör, *och dels*, inom de sju första klasserna,

befordringsavgift, motsvarande fem procent af pensionsbeloppet. Dessutom kan i vissa fall förekomma erläggande af *retroaktivavgift*.

Delegarne äro indelade i nio klasser; och utgör pensionssumman

för delegare i 1:a klassen	kronor	2,400: —
” ” ” 2:a dito	”	1,800: —
” ” ” 3:e dito	”	1,500: —
” ” ” 4:e dito	”	1,200: —
” ” ” 5:e dito	”	900: —
” ” ” 6:e dito	”	600: —
” ” ” 7:e dito	”	450: —
” ” ” 8:e *dito	”	300: —
” ” ” 9:e dito	”	200: —

Enligt reglementet för *civilstatens enke- och pupillkassa* består denna af två från hvarandra skilda afdelningar, nemligen:

1:o) *Allmänna enke- och pupillfonden*, hvars tillgångar för det närvarande utgöras af ett till 45,000 kronor bestämdt, å riksstatens nionde hufvudtitel uppfördt årligt statsanslag, hvarmed åtföljer förbindelse för fonden att, i afseende på civile embets- och tjänstemäns enkör och barn, uppfylla den pensioneringsskyldighet, som enligt kongl. kungörelsen den 29 juni 1798 förut ålegat statsverket;

2:o) *Enskilda enke- och pupillfonden*, hvars inkomster utgöras af:

a) de afgifter, hvilka enligt reglementet delegarne i civilstatens pensionsinrättning äro pligtige att till denna fond erlägga;

b) det årliga understöd, som delegarne i nämnda inrättning med Kongl. Maj:ts tillstånd kunna af dess tillgångar anvisa;

c) enskilda bidrag, hvarmed fonden kan blifva ihågkommen.

Till allmänna enke- och pupillfonden erläggas inga afgifter, men till civilstatens enskilda enke- och pupillfond är hvarje delegare förbunden att erlägga *dels* en *årlig avgift* af fem procent af det pensionsbelopp, för hvilket han till civilstatens pensionsinrättning bidrager, *dels* ock i alla de fall, der enligt reglementet för pensionsinrättningen *befordringsavgift* eger rum, sådan avgift med enahanda belopp.

Den senast verkställda utredningen af civilstatens pensionsinrättningens ekonomiska¹⁾ ställning företogs af professoren vid tekniska hög-

c) *Pensionsinrättningens ekonomiska ställning.*

skolan A. Lindstedt på hösten 1897; och hafva i denna på förhållandena vid 1896 års slut och en räntefot af $3\frac{1}{2}$ procent grundade utredning framlagts följande beräkningar.

Pensionsfonder.

<i>Enkepensionsfonden</i> eller kapitalvärdet af utgående pensioner till de vid nämnda tidpunkt, 1896 års slut, lefvande enkor	kronor 4,503,000: —
<i>Barnpensionsfonden</i> eller kapitalvärdet af redan då eller framdeles utgående pensioner till faderlösa söner under 21 år och till faderlösa döttrar under 25 år	„ 675,000: —
<i>Sjuklighetspensionsfonden</i> eller kapitalvärdet af beviljade sjuklighetspensioner till ogifta döttrar öfver 25 år	„ 280,000: —
<i>Delegarepensionsfonden</i> eller kapitalvärdet af utgående pensioner till delegare, deri inberäknade posttjenstemän och kassans egna f. d. tjenstemän,	kronor 772,000: —

Begravningshjälp.

För nuvarande pensionärer, kapitalvärde	kronor 36,000: —
„ „ delegare,	„ 113,000: —
„ framtida „	„ 81,000: —

Enke- och barnpensioner.

För i tjänst varande delegares enkor och barn, kapitalvärde	kronor 5,883,000: —
För icke längre i tjänst varande delegares enkor och barn, kapitalvärde	„ 1,014,000: —
För framtida delegares enkor och barn, kapitalvärde	„ 7,500,000: —
För nuvarande delegares ogifta döttrar mellan 21 och 25 år, kapitalvärde	„ 100,000: —
För framtida delegares ogifta döttrar mellan 21 och 25 år, kapitalvärde	„ 100,000: —

Sjuklighetspensioner.

För delegares ogifta döttrar öfver 25 år, kapitalvärde ..... kronor 645,000: —

Anmärkning. Om denna summa fördelas på affidne, nuvarande och framtida delegare, komme på hvardera en tredjedel eller 215,000 kronor.

Tjenstemannapensionering.

För nuvarande delegare, utom posttjenstemän, kapitalvärde ..... kronor 960,000: —

För framtida delegare, utom posttjenstemän, kapitalvärde ..... „ 640,000: —

Postpensioneringen.

För nuvarande delegare, tillhörande poststaten, kapitalvärde ..... kronor 2,100,000: —

För framtida delegare, tillhörande poststaten, kapitalvärde ..... „ 1,400,000: —

Förvaltningskostnader.

Kapitalvärde (pensionskostnad oberäknad) ..... kronor 1,600,000: —

Anmärkning. Derest endast fullmäktiges sammanträden skulle bekostas af kassan, men förvaltningen i öfrigt genom statsmedel, har för denna utgift antagits ett kapitalvärde af rundt 75,000 kronor.

Inkomster.

Nuvarande *delegares årsafgifter*, kapitalvärde ..... kronor 2,340,000: —

Framtida „ „ „ ..... „ 4,166,000: —

Nuvarande statsanslaget (74,271 kr.) kapitalvärde kronor 2,122,000: —
 Öfriga oregelbundna " " 800,000: —

Med tillhjälp af nu anförda kapitalvärden har på följande sätt beräknats:

Kassans ställning vid 1896 års slut.

Passiva.

Pensionsfonderna, tillsammans	kronor	6,230,000: —
Kapitalvärdet af begrafningshjälp	"	230,000: —
Enke- och barnpensioner för nuvarande delegare	"	5,883,000: —
" " " " f. d. " " "	"	1,014,000: —
" " " " framtida " " "	"	7,500,000: —
Pensionsrätt för ogifta döttrar 21—25 år	"	200,000: —
Sjuklighetspensioner för döttrar	"	645,000: —
Tjenstemannapensioneringen	"	1,600,000: —
Postpensioneringen	"	3,500,000: —
Förvaltningskostnader	"	1,600,000: —
Summa passiva kronor		28,402,000: —

Aktiva.

Delegarnes årsavgifter	kronor	6,506,000: —
Statsanslaget	"	2,122,000: —
Oregelbundna inkomster	"	800,000: —
Kassans kapital	"	11,304,000: —
Summa aktiva kronor		20,732,000: —

Och skulle alltså enligt denna beräkning vid 1896 års slut aktiva understigit passiva med ett belopp af .....

kronor 7,670,000: —
 För den händelse att kassan afstängdes och afvecklades — hvilket professor Lindstedt ansett blifva af nöden, derest icke snar hjälp vore att förvänta — d. v. s. inskränkte sin verksamhet till nuvarande delegare samt icke upptog nya delegare eller ens tillåte nuvarande delegare uppflyttning till den högre klass, som eljest vid befordran skulle vara fallet, beräknades ställningen blifva följande:

Passiva.

Pensionsfönderna, tillsammans	kronor	6,230,000: —
Begravningshjelp för nuvarande delegare och pensionärer	”	149,000: —
Enke- och barnpensioner för nuvarande delegare	”	5,883,000: —
” ” ” ” f. d. ”	”	1,014,000: —
Pensionsrätt för nuvarande delegares ogifta döttrar från 21—25 år	”	100,000: —
Sjuklighetspensioner för afidne och nuvarande delegares döttrar	”	430,000: —
Tjenstemannapensionering för nuvarande delegare	”	960,000: —
Postpensioneringen	”	2,100,000: —
Summa passiva utom förvaltningskostnader	kronor	16,866,000: —

Hvaremot svarade först och främst följande

Aktiva.

Årsavgifter af nuvarande delegare	kronor	2,340,000: —
Kapital	”	11,304,000: —
Summa aktiva	kronor	13,644,000: —

Hvad vidare anginge de »regelbundna inkomsterna» komme dessa i följd af sin natur till väsentlig del att upphöra, och då statsbidraget icke betydligt öfverstege förvaltningskostnaden, skulle alltså äfven i sådant fall inkomsterna i längden ej förslå till täckande af utgifterna, utan slutligen skulle en brist uppstå, hvars kapitalvärde för närvarande uppginge till något öfver 3,000,000 kronor.

Med afseende å den särskilda ställning *postverkets* tjenstemän, enligt hvad redan antydts, intaga i fråga om pensionering, får utskottet, enligt komiténs i statsrådsprotokollet i denna del återgifna betänkande, här lemna en redogörelse för de olika sätt, hvarpå denna pensionering egt rum och anledningarne till deri vidtagna förändringar. Å post-

Poststatens ställning till civilstatens pensionsinrättning.

a) *Historik.*

verkets tjenstemän, såsom uppförda på rikets stat, voro de äldre bestämmelserna om rätt till pension för civile embets- och tjenstemän i allmänhet tillämpliga. De till posttjenstemän utgående pensioner anvisades därför också till en början å allmänna indragningsstaten, men genom kongl. brefvet den 27 mars 1830 blef — i syfte att dymedelst vinna ordning och enkelhet i förvaltningen — föreskrift meddelad derom, att alla postverkets utgifter, pensionskostnaderna alltså deri inbegripna, skulle afföras direkt å postmedlen. Genom berörda föreskrift afsågs tydligen ingen annan förändring i dittills vedertaget sätt för posttjenstemännens pensionering än den, att, då de i afseende å rättigheter och skyldigheter med hänsyn till pensions åtnjutande fortfarande ansåges likstälde med andra å rikets stat upptagne civile tjenstemän, postverkets tjenstemän skulle, i den mån de i fråga om lefnadsålder och tjenstetid uppfyllt de för pensions erhållande stadgade vilkor, i stället för å allmänna indragningsstaten uppföras å *postverkets* indragnings- eller pensionsstat. I en senare tid kom emellertid denna uteslutande i syftet af en förenklad bokföring beslutade förändring i afseende å de statsmedel, från hvilka posttjenstemännens pensioner borde utgå, att få en för civilstatens pensionsinrättning synnerligen stor betydelse.

Sedan vid 1868 års riksdag förslag till postverkets utgiftsstater för första gången understälts Riksdagens pröfning, anhöll Riksdagen i sammanhang med anmälan om sitt antagande af dylika stater för år 1869, att, enär det otvifvelaktigt skulle leda till reda och enkelhet, om postverkets pensions- och indragningsstater blefve från sjunde till nionde hufvudtiteln öfverflyttade, Kongl. Maj:t vid aflåtande till nästföljande Riksdag af proposition om statsverkets tillstånd och behof täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke, sedan grunderna för posttjenstemännens pensionering blifvit af Kongl. Maj:t och Riksdagen fastställda, postverkets pensions- och indragningsstater borde till riksstatens nionde hufvudtitel öfverflyttas, så att nämnda verk för framtiden blefve från utbetalning af dylika medel befriadt. I till 1869 års Riksdag aflåten proposition angående postverkets utgiftsstater för år 1870 förklarades emellertid, att, då den ifrågasatta öfverflyttningen af postverkets pensions- och indragningsstater icke lämpligen kunde prövas annorledes än i sammanhang med ett förväntadt, men då ännu ej inkommet förslag till ny poststadga, Kongl. Maj:t icke vore i tillfälle att framlägga någon normalstat för postverket, utan endast en stat för år 1870, uti hvilken berörda pensions- och indragningsstater å sin dittills varande plats bibehållits.

Någon sådan öfverflyttning till nionde hufvudtiteln af postverkets

pensionsutgifter som den af 1868 års Riksdag begärda kom dock ej heller senare till stånd, ty efter det generalpoststyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 9 december 1871 med förslag till postverkets utgiftsstaten för år 1873, såsom dittills varit vanligt, å verkets pensionsstat uppfört pensioner för fyra till pensioner berättigade kontorsskrifvare, förständigades styrelsen genom *Kongl. brefvet den 24 maj 1872*, att, då bemälde fyra tjänstemän, för hvilka å pensionsstaten uppförts pensioner till belopp af 2,200 kronor för hvardera, vore hvar för sig berättigade att, efter erhållet afsked, i civilstatens pensionsinrättning uppbära pension till belopp af 400 kronor, å postverkets pensionsstat borde för hvardera af dem endast så stor summa uppföras, att den tillsammans med berörda pension från civiltatens pensionsinrättning uppginge till förstnämnda pensionsbelopp.

Enligt sålunda meddelad anvisning följdes sedermera i fråga om pensionering af tjänstemän vid postanstalterna den praxis, att för dylika tjänstemän, efter det de uppnått den ålder, som jemte stadgad tjänstetid berättigade dem att afgå med lörens bibehållande, söktes och, såvidt de fullgjort därför stadgade vilkor, erhöles pension af civilstatens pensionsinrättning, hvarefter fyllnad i det belopp, de bort såsom statspension åtnjuta, tillades dem å postverkets pensionsstat af postmedlen, från hvilka dessutom underhåll eller pensioner utbetaltes till otjenstbare eller pensionsberättigade tjensteinnehafvare, som vid afskedstagandet ej förvärfvat sig rätt till pension från civilstatens pensionsinrättning.

I den kungörelse, som den 6 december 1878 utfärdades angående vilkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmåner för generalpoststyrelsen, bland hvilka vilkor äfven förekom förpligtelse för tjänsteman hos styrelsen att, sedan han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjenstår, afgå från tjensten med oakortad lön såsom pension, förordnades, att dylik pension skulle utgå af »samma medel, hvarifrån pensioner till postverkets tjänstemän dittills utbetalts»; och förfares numera i afseende å pensionering af tjänstemän hos generalpoststyrelsen på det sätt, att för den, som är berättigad till pension från civilstatens pensionsinrättning, endast återstoden af det honom tillkommande pensionsbelopp uppföres å postverkets pensionsstat.

Sedan vid 1886 års riksdag ny lönestat för postförvaltare samt kontrollörer och postexpeditörer blifvit antagen, föreskrefs genom kongl. bref den 4 juni samma år såsom vilkor för de nya löneförmånernas åtnjutande, bland annat, att posttjänsteman, då han uppnått 65 lefnadsår och minst 35 år varit i statens tjänst, skulle vara förpligtad att afgå med pension, hvilken skulle utgå af postmedel, i den mån den afske-

dade icke enligt gällande bestämmelser egde erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning; och blefvo, sedan förslag att enahanda bestämmelser måtte fastställas att gälla i fråga om postverkets vaktbetjentes pensionering blifvit af generalpoststyrelsen framställt och 1889 års Riksdag förelagdt, sådana bestämmelser genom kongl. brefvet den 31 maj samma år af Kongl. Maj:t utfärdade.

b) *Civilstatens
fullmäktiges
uttalanden.*

I sin den 13 november 1897 till Kongl. Maj:t afgifna berättelse angående civilstatens pensionsinrättnings förvaltning m. m. erinrade civilstatens fullmäktige:

att det af verkställd utredning visat sig, att pensionsinrättningen, såsom ett helt betraktad, befunnits för det dåvarande lida af en kapitalbrist till belopp af omkring 8,000,000 kronor, hvaraf 3,500,000 kronor kunde anses härröra från den särskilda pensionering af *postverkets tjänstemän och vaktbetjente*, som på senare tid och särskildt genom kongl. brefvet den 4 juni 1886 ålagts pensionsinrättningen;

att redan 1887 års fullmäktige ansett, att det genom berörda kongl. bref stadgade sättet för pensionering af befattningshafvande vid postverket kunde, helst pensionsinrättningens årliga inkomster syntes betydligt minskas genom räntans nedsättning, komma att medföra en verklig fara för pensionsinrättningens förmåga att uppfylla sina egentliga ändamål, hvarför fullmäktige anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes för framtiden meddela sådan föreskrift beträffande sättet för posttjänstemäns pensionering, att tillämpning af 11 § i reglementet för pensionsinrättningen måtte, äfven hvad desse tjänstemän anginge, bringas till öfverensstämmelse med samma §:s rätta mening;

att dervid af fullmäktige särskildt framhållits, att beslutet af den 4 juni 1886 om sättet för poststatens pensionering blifvit fattadt utan att, enligt 62 § i reglementet för pensionsinrättningen, åt fullmäktige beredts tillfälle att yttra sig i den fråga, hvilken dock måste anses angå hufvudgrunderna för pensionsinrättningen, hvarjemte såsom stöd för den uppfattningen att bestämmelsen i 11 § af reglementet vore tillämplig på posttjänstemän, som efter uppnådda 65 lefnads- och 35 tjänsteår erhöle afsked med rätt till pension från postverkets indragningsstat, åberopats, att en sådan tolkning öfverensstämde med kongl. brefvet till pensionsinrättningens direktion den 21 november 1879, hvari förklarats, att den omständigheten, att en vid 65 års ålder afskedad post-

tjensteman erhållit pension från postverkets indragningsstat, icke borde för honom medföra den påföljd, att han för åtnjutande af rätt till delaktighet i civilstatens enskilda enke- och pupillfond skulle vara underkastad andra villkor, än om han fått afsked med lörens åtnjutande från allmänna indragningsstaten;

att den af 1887 års fullmäktige uttalade farhågan, att pensionsinrättningen, derest fullmäktiges hemställan i afseende å sättet för pensioneringen af poststaten ej bifölles, förr eller senare skulle blifva urståndsatt att fullgöra sina förbindelser, öfvergått till visshet, sedan en af nämnde fullmäktige beslutad fondräkning blifvit fullbordad samt vid fullmäktiges ordinarie sammanträde år 1892 framlagd;

att 1892 års fullmäktige därför och af andra skäl ytterligare betonat, hurusom det för pensionsinrättningen vore en verklig lifsfråga, att den i 11 § af reglementet omförmälda grundsats gjordes uttryckligen tillämplig jemväl i afseende å de till inrättningen hörande delegare af poststaten, i hvilket syfte hemstälts om fastställelse å uppgjort förslag till ändrad lydelse af nämnda paragraf;

att fullmäktiges föregående framställningar i ämnet endast afsett, att pensionsinrättningen skulle befrias från den särskilda och vidsträcktare pensioneringen af sådana poststaten tillhörande personer, som komme att tillträda pension, efter det den begärda ändringen af 11 § vunnit fastställelse; samt

att, då emellertid poststatens pensionering från civilstatens pensionsinrättning jemväl efter år 1892 fortgått och alltjemt fortginge på enahanda sätt som förut, hvarigenom pensionsinrättningens ställning till följd af de ökade förbindelser, som sålunda ådroges densamma, blifvit alltmera betänklig, fullmäktige funnit det vara angeläget, att pensionsinrättningen snarast möjligt vunno befrielse från den betungande särskilda postpensioneringen äfven i hvad anginge de pensioner, som redan beviljats.

Fullmäktige anhöllo därför, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att den särskilda pensioneringen af postverkets tjenstemän och vaktbetjente, som genom kongl. brefvet den 4 juni 1886 blifvit civilstatens pensionsinrättning ålagd, måtte, jemväl beträffande redan beviljade pensioner, öfvertagas af statsverket.

c) General-
poststyrelsens
yttrande.

I det utlåtande, som af generalpoststyrelsen den 21 mars 1898 till Kongl. Maj:t afgifvits öfver pensionskomiténs betänkande, har styrelsen, beträffande frågan om fortvaron af den särskilda ställning poststaten på senare tid kommit att intaga, då det gällt pensionering af dess tjänstemän och betjente, erinrat, hurusom bland alla de tjänsteinnehafvare, som vore delegare i civilstatens pensionsinrättning, tjänsteinnehafvarne i postverket ensamme intoge en sådan undantagsställning, enligt hvilken pension utginge i första rummet från nämnda pensionsinrättning och det vederbörande tillkommande pensionsbelopp sedermera fylles af statsmedel; och derest det visade sig, att de bidrag, tjänsteinnehafvarne i postverket genom årliga afgifter lemnade till tjänstemannapensioneringen vid inrättningen, tillhoppa med belöpande del af statsanslaget icke försloge till de årliga utgifter, som af nämnda undantagsställning föranleddes för pensionsinrättningen, har styrelsen funnit det böra rättvisligen erkännas, att delegarne från andra embetsverk med en del af sina årliga afgifter bidroge till poststatens pensionering, ett förhållande, som svårigen skulle kunna försvaras, åtminstone icke med mindre än att alldeles särskilda omständigheter påkallat det-sammas tillkomst och nödvändiggjorde dess fortvaro.

Sökte man anledningen till att denna undantagsställning för postpersonalen tillkommit, vore det enligt styrelsens åsigt sannolikt, att densamma, då frågan år 1872 förelåg, hade sin egentliga orsak i den mindre goda ekonomiska ställning, som då botade postverket. Med 1871 års ingång hade nemligen postverket genom posthemmansskjutsens skiljande från jordbruket samt inskränkning i postverkets rätt att för postbefordringen anlita gästgifveri-, håll- eller reservskjuts fått för denna befordring ökade förpligtelser, som antogos komma att verka menligt på dess finansiella ställning och som, i sammanhang med den redan då ifrågakända, vid 1873 års utgång genomförda öfverflyttningen på postverket af den ordinarie kronobrefbäringen samt efter det ytterligare med utgången af år 1874 för postverket upphört all rätt att för ordinarie postföring anlita gästgifveri-, håll- eller reservskjuts, också i verkligheten under åtskilliga år vållade, att årsinkomsterna icke förslogo till årsutgifternas bestridande.

En bidragande orsak till beslutet af den 24 maj 1872 antager styrelsen också hafva varit, att civilstatens pensionsinrättning då allmänt ansågs disponera stora tillgångar utöfver behofvet och för den skull kunna utan någon som helst olägenhet bära den vidsträcktare postpensioneringsskyldigheten.

Bestämmelserna i kongl. brefven den 24 maj 1872 och den 4 juni 1886, hvarigenom stadgats, att pension till tjensteinnehafvare hos generalpoststyrelsen skulle utgå af postmedel, i den mån den afskedade icke enligt gällande föreskrifter egde erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning, innebure enligt styrelsens åsigt allenast ett konsekvent fullföljande af den för postpersonalens pensionering redan inslagna nya vägen och hade antagligen också tillkommit under den föreställningen, att bördan väl kunde af civilstatens pensionsinrättning bäras. Att den uppfattningen då fortfarande var rådande, har styrelsen ansett så mycket sannolikare, som till och med pensionsinrättningens egen direktion så sent som år 1888 ännu hyste den föreställningen, att det ökade åliggandet icke öfverstege pensionsinrättningens krafter; och erinrar styrelsen såsom bevis härpå, hurusom bemälda direktion, med föranledande af en af 1887 års fullmäktige beslutad hemställan till Kongl. Maj:t om meddelande för framtiden af sådan föreskrift beträffande sättet för posttjenstemännens pensionering, att deras undantagsställning komme att upphöra, i yttrande den 8 juni 1888 förmält, bland annat, att »det visserligen icke finnes någon anledning till farhåga att, äfven med tillämpning af bestämmelserna i kongl. brefvet den 4 juni 1886, någon svårighet för civilstatens pensionsinrättning att fullgöra åtagna förbindelser skulle i en närmare framtid uppstå.»

Vid fattandet af det Riksdagens beslut, som föranledde det kongl. brefvet af den 4 juni 1886, anser generalpoststyrelsen möjligt att äfven den föreställning medverkat, att det finnes anledning söka bespara postverket utgifter, enär portoavgifterna för inrikes bref och brefkort då nyligen blifvit nedsatta.

Men om, såsom generalpoststyrelsen ansåge antagligt, nämnda synpunkter varit bestämmande för de beslut, som ledt till ofvan omförmälda undantagsställning för postpersonalen i pensionsfrågor, då borde, menar styrelsen, det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida denna undantagsställning rättvisligen fortfarande borde bibehållas, äfven om de anledningar, som föranledt densamma, icke vidare förefunnnes.

Då nu den föreställningen, att civilstatens pensionsinrättning utan någon svårighet kunde bära den vidsträcktare postpensioneringen, enligt hvad styrelsen af komitébetänkandet funnit, ostridigt grundat sig på ett öfverskattande af pensionsinrättningens förmåga i finansielt hänseende och ett underskattande af de förpligtelser, inrättningen redan förut hade sig ålagda, har styrelsen såsom sin åsigt uttalat, att det skäl, som för pensionsinrättningens medverkan till den särskilda postpensioneringen

tilläfväntys förut med rätta hemtats från inrättningens goda ekonomiska ställning, numera måste anses sakna all giltighet.

Beträffande åter det andra skälet, som kunnat till denna särskilda postpensionering gifva anledning, nemligen att hela posttjenstemannapensioneringens besörjande med postmedel skulle för postverket blifvit alltför betungande, så anser generalpoststyrelsen detta skäl hafva egt sin giltighet i medio och slutet af 1870-talet, då alldeles särskilda omständigheter, enligt hvad ofvan omförmäls, åsamkade postverket skulder. Numera borde dock icke behöfva befaras, att postverket ej skulle mäga bestrida pensioneringen af dess tjenstemän och betjente, äfven om erfarenheten skulle komma att besanna rigtigheten af den beräkning, komitén anfört rörande den kostnad, hvartill pensioneringen af poststaten skulle efter trettio år växa.

Af det anförda ansåge generalpoststyrelsen framgå, att billighet och rättvisa numera borde föranleda upphörande för framtiden af den särskilda postpensioneringen, helst det icke borde kunna bestridas, att — då denna saknade motsvarighet i fråga om andra delegares pensionering och sådan motsvarighet icke heller för framtiden torde kunna uppstå, enär inrättningens ekonomiska ställning därför lade bestämda hinder i vägen — öfrige delegare eljest kunde komma att få med sina afgifter bidra till pensionering af postverkets tjenstemän och betjente.

d) Departementschefens uttalande.

Till statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen i denna fråga yttrat, att då det måste antagas, att så väl beslutet af den 24 maj 1872 — att posttjenstemän, oaktadt de uppfyllt de vilkor, som dittills berättigat dem till fulla pensionsbeloppets uppbärande af postmedlen, ändock skulle erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning och endast fyllnadspension utgå af postmedlen — som senare i samma rigtning fattade beslut grundat sig på den förutsättning, att nämnda inrättnings ekonomiska ställning, utan delegarnes alltför stora betungande och utan intrång i öfrige delegares välfångna rättigheter, medgåfve en sådan utgift, men det numera och särskildt till följd af den stora utvidgning, postverket under de senare åren undergått och i jemnbredd hvarmed äfven dess befattningshafvandes antal vuxit, visat sig vara oförenligt med pensionsinrättningens bestånd att vidare taga dess tillgångar i anspråk för en sådan pensionering af posttjenstemännen som den, hvilken nu eger rum, det syntes vara en af så väl billighet som

behof påkallad åtgärd att genom förändrade bestämmelser härutinnan å ena sidan bereda posttjenstemännen den trygghet i pensionshänseende, hvarpå de lika väl som andre statens tjenstemän torde kunna göra anspråk, och å den andra sidan möjliggöra en sådan ombildning af civilstatens pensionsinrättning, att åtminstone den ena af dess uppgifter kunde af densamma på ett så väl för delegarne betryggande som för staten tillfredsställande sätt ombesörjas. På grund hvaraf departementschefen ansåge sig böra understödja fullmäktiges anhållan, att civilstatens pensionsinrättning måtte befrias från de skyldigheter i afseende å pensionering af tjenstemän och betjente vid poststaten, som nu ålåge nämnda pensionsinrättning, och detta äfven i afseende å pensioner, som redan blifvit beviljade sådane tjenstemän och betjente från civilstatens pensionsinrättning; utgörande beloppet af sistnämnda pensioner år 1897 sammanlagdt 30,711 kronor.

Liksom det af pensionskomitén uppgjorda hvilar äfven det nu föreliggande förslaget till pensionslag på den princip, att de tjensteinnehafvare, om hvilka här är fråga, skulle erhålla pensionsrätt utan att hafva till pensionskostnadens bestridande bidragit med egna afgifter.

Bland utvägar, som erbjöde sig för vinnande af minskning i statens utgifter för pensionering af civile tjensteinnehafvare, har pensionskomitén visserligen icke förbisett den att låta tjenstemännen med egna afgifter deltaga i pensionskostnaden, men komitén har, såsom redan blifvit erinradt, vid närmare öfvervägande af denna fråga funnit, att redan de pensionsavgifter, som erfordrades för upprätthållande utan statsbidrag af en enke- och pupillkassa för de civile tjensteinnehafvarne, skulle uppgå till det maximibelopp, som nuvarande aflöningsförhållanden medgäfvit tjensteinnehafvarne att afsätta för pensionsändamål, och komitén har därför ansett sig böra välja andra utvägar till nedbringande af statens pensionskostnader och såsom sådana förordad nedsättning af pensionsbeloppen, pensionsålderns framflyttande m. m.

Äfven vid ärendets behandling hos Kongl. Maj:t har, enligt hvad af det föregående kunnat inhemtas, denna viktiga principfråga blifvit af föredragande departementschefen uppmärksammas, och detta särskildt med anledning af de uttalanden, som förekommit i skrivelser

från Riksdagen till Kongl. Maj:t under såväl år 1897 som nästlidet år.

Dessa uttalanden synas utskottet vara af den betydelse, att utskottet trott sig böra här i minnet återkalla deras hufvudsakliga innehåll.

Med bifall till Kongl. Maj:ts till 1897 års Riksdag gjorda framställning, att vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarieerna anställd ordinarie rektor, ordinarie adjunkt och ordinarie lärarinna med adjunkts tjenstgöring finge åtnjuta rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt samma grunder, som då vore eller framdeles blefve stadgade för ordinarie ämneslärare vid de allmänna läroverken, förband Riksdagen enligt skrifvelse till Kongl. Maj:t den 17 maj samma år (n:o 79) det uttalande, att, derest, såsom Riksdagen ansåge synnerligen önskvärdt, sådan förändring i afseende å pensionsvilkoren för lärarne vid elementarläroverken vidtoges, att de blefve förpligtade att bidraga till sin egen pensionering, deraf torde följa, att samma skyldighet komme att åläggas äfven dessa seminarielärare.

Ännu tydligare betonade Riksdagen behovet af den ifrågasatta åtgärden, då Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 11 maj 1898 (n:o 77) yttrade sig beträffande det då framlagda förslaget till aflöningsstat för patent- och registreringsverkets ordinarie personal. I denna skrifvelse erinrade nemligen Riksdagen, i fråga om det vid nämnda förslag fogade vilkoret om tjenstemans och vaktbetjents skyldighet att vid viss lefnads- och tjensteålder afgå med pension från verkets medel, att en sådan föreskrift icke uteslöte, att dylik tjensteinnehafvare skulle kunna blifva berättigad att vid uppnådd pensionsålder erhålla pension af embetsverkets medel utan att dessförinnan hafva för sagda ändamål behöft vidkännas något afdrag å de honom i aflöningsstaten tillerkända aflöningsförmåner. Då emellertid den i Riksdagens ofvan återopade skrifvelse den 17 maj 1897 antydda synpunkten i fråga om tjensteinnehafvares skyldighet att lemna bidrag till bestridande af kostnaderna för egen pensionering, enligt Riksdagens mening, borde göras gällande äfven vid bestämmandet af pensionsrätten för patent- och registreringsverkets personal, förklarade Riksdagen, under medgifvande af det berättigade deri, att nämnda personal i likhet med öfriga å ordinarie stat uppförda tjenstemän och vaktbetjente tillerkändes pensionsrätt, att Riksdagen, som funne det vara mindre lämpligt att vid en tidpunkt, då på Kongl. Maj:ts pröfning vore beroende frågan om det civila pensionsväsendets omreglering, bestämma de för pensionsrätts åtnjutande i antydda syfte erforderliga grunder, för det dåvarande endast från de för löneförmånernas åtnjutande uppställda vilkor och förbehåll uteslutit den

af Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelsen i fråga om afsked från tjensten. Säsom sådant vilkor uppstälde Riksdagen derjemte uttryckligen, att i allmänhet gällande bestämmelser i fråga om tjänstemäns och vaktbetjentes rätt till pension icke skulle vara tillämpliga på de å patent- och registreringsverkets stat upptagna tjensteinnehafvarne.

Samma ståndpunkt intog Riksdagen, då den i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t den 14 maj 1898 (n:o 79) angående regleringen af utgifterna under riksstatens 8:de hufvudtitel punkt 14, beträffande förslaget till löne- och pensionsreglering för lärarne vid de allmänna läroverken, yttrade, att, som detta förslag vore uppgjort utan tagen hänsyn till det i Riksdagens skrifvelse den 17 maj 1897 gjorda uttalande om önskvärdheten af sådan förändring i afseende å pensionsvilkoren för lärarne vid elementarläroverken, att de blefve förpligtade att bidraga till sin pensionering, förslaget icke ansetts böra af Riksdagen, i strid med dess i frågan uttalade åsigt, godkännas; och blef på denna grund Kongl. Maj:ts framställning i fråga om definitivt ordnande af lärarnes aflöning och pensionering af Riksdagen afslagen.

Särskildt inom Andra Kammaren har vid 1897 års riksmöte det ämne, som nu i den kongl. propositionen afhandlas, utgjort föremål för öfverläggning och beslut. I anledning af en inom nämnda kammare väckt motion beslöt nemligen Andra Kammaren, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t vid utarbetande af det förslag, som förväntades komma att framläggas för Riksdagen på grund af pensionskomiténs den 28 maj 1894 afgifna betänkande, måtte, bland andra grunder för pensioneringen, äfven upptaga den, att alla statens tjensteinnehafvare skulle lemna bidrag till bestridande af kostnaden för sin egen pensionering.

Äfven departementschefen har i sitt ofta åberopade yttrande till statsrådsprotokollet erkänt, att den af Riksdagen sålunda påyrkade förpligtelsen för de civile tjensteinnehafvarne att bidraga till sin egen pensionering grundade sig på en i och för sig fullkomligt riktig princip; och det synes hufvudsakligen varit farhågan för ett alltför långt uppskof med ärendets lösning, som hållit departementschefen tillbaka från att föreslå Kongl. Maj:t att på grund af Riksdagens här ofvan angifna åsigt återförvisa ärendet till ny komitébehandling för erhållande jemväl af ett förslag, bygd på grundvalen af tjensteinnehafvarne åliggande skyldighet att erlägga afgifter till sin pensionering.

Dessa uttalanden från både Riksdagens och regeringens sida hafva icke kunnat annat än göra utskottet tveksamt, huruvida det nu föreliggande lagförslaget, hvarigenom för all framtid skulle fastslås

principer, hvilka skulle blifva af största betydelse icke blott för pensioneringen af de tjensteinnehafvare, om hvilka det nu är fråga, utan äfven genom sina konsekvenser för ordnandet af pensionsväsendet för öfriga statens tjenstemän, föregåtts af all den utredning, som ärendets vigt kräfver. Vid sådant förhållande har utskottet, som visserligen icke förbisett, att genom pensionsålderns höjande för flertalet af de tjensteinnehafvare, hvarom här är fråga, Riksdagens önskan att statens pensionskostnader måtte minskas skulle i viss mån gå i uppfyllelse, funnit såväl klokast som ock för ernående af ett lyckligt resultat bäst, i fall frågan angående det civila pensionsväsendets omreglering finge till slutligt afgörande anstå under den tid, som må erfordras för verkställande af en utredning jemväl i det nyss antydda syftet.

Det synes utskottet, som skulle det vara att gå en sådan utredning i förväg, derest utskottet nu skulle närmare inlåta sig på något bestämdare uttalande i fråga om storleken af de afgifter, som må kunna tjensteinnehafvarne för egen pensionering åläggas; men utskottet har dock af de verkställda utredningarne rörande de afgifter, som af delegarne i civilstatens enke- och pupillkassa, enligt de i den kongl. propositionen åberopade grunder för reglemente för en sådan kassa, behöfde uttagas, trott sig finna, att nuvarande aflöningsförhållanden åtminstone för de lägst aflönade tjenstemännen näppeligen skulle medgifva dessa delegare att, utöfver berörda afgifter, till sin egen pensionering afsätta några afsevärdt större belopp; och tillåter sig utskottet såsom stöd för denna sin uppfattning hänvisa till de exempel på dessa afgifters förhållande till lönen, hvilka finnas anförda i bilagan Litt. A. till detta utlåtande. På den blifvande utredningen torde äfven få bero, huruvida pensioneringen bör bestridas genom en med erforderligt statsbidrag understödd pensionskassa, till hvilken tjensteinnehafvarnes afgifter i så fall skulle ingå, eller om, med bibehållande af nu gängse sätt för pensionernas utbetalning, dessa afgifter skulle ingå till statskassan.

På samma gång utskottet icke velat underlåta en erinran om önskvärdheten deraf, att utredningen äfven denna gång må ske med aktgifvande derpå, att statens utgifter för pensioneringen i möjligaste mån inskränkas, har dock utskottet naturligtvis icke kunnat förbise den inverkan på pensionskostnadens totalbelopp, hvartill förvaltningens behof af ökade arbetskrafter kan gifva anledning, eller som kan följa af pensioneringens utsträckande till innehafvare af befattningar, med hvilka pensionsrätt ännu icke är förenad.

Med hittills följda grundsatser har utskottet jemväl funnit öfverens-

stämma, att de nya bestämmelser i fråga om pensionsväsendet, som må komma att föreslås, och således äfven ett eventuellt stadgande, som förpligtade till erläggande af afgift för egen pensionering, skulle ega tillämplighet endast på tjänsteinnehafvare, som efter de nya bestämmelsernas trädande i kraft erhöle syssla, med hvars innehafvande sådan förpligtelse vore förbunden, så framt icke tidigare erhållen befordran skett med uttryckligt förbehåll att vara pensionsreglering underkastad.

På grund af hvad utskottet sålunda, beträffande denna del af den föreliggande frågan, anfört, har utskottet alltså funnit sig icke kunna förorda, att lag om civile tjänsteinnehafvares rätt till pension af staten antages, förrän en sådan ytterligare utredning i ämnet vunnits som den, hvilken utskottet här ofvan till dess hufvudsynpunkter antydt; och har utskottet för den skull ansett sig böra biträda den i herr Carl Perssons motion gjorda hemställan om afslag å det framlagda lagförslaget samt om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af nytt förslag till pensionslag, bygdt på principen af tjänsteinnehafvarnes skyldighet att med egna afgifter bidraga till pensionskostnaden.

Af sakkunnig person verkställda undersökningar, i hvad mån den nuvarande civilstatens pensionsinrättning och den dermed förenade enke- och pupillkassans ekonomiska ställning kunde anses motsvara de kraf, som dem åliggande förpligtelser betingade, hafva visat bland annat: att vid 1896 års slut kassans aktiva understigit passiva med ett belopp af 7,670,000 kronor, att den sålunda förefintligen bristen, approximativt beräknadt, kunde anses vara intill ett belopp af 3,500,000 kronor förorsakad af det särskilda sätt, på hvilket pensioneringen af tjänsteinhafvarne vid postverket verkställdes, att, för den händelse icke snar hjälp vore att förvänta, det skulle blifva nödvändigt att afstänga och afveckla kassan, d. v. s. inskränka dess verksamhet till nuvarande delegare, samt att äfven i sådant fall kassans inkomster i längden icke skulle förslå till utgifternas bestridande, utan brist uppstå, hvars kapitalvärde blifvit beräknadt till något öfver 3,000,000 kronor.

För kassans framtida bestånd skulle därför enligt den gjorda utredningen blifva af nöden att dels minska kassans förpligtelser och dels betydligt höja såväl nuvarande som i synnerhet blifvande delegares afgifter till kassan. Bland de förpligtelser, från hvilka kassan ansetts böra befrias, intages det främsta rummet af den s. k. postpensionerin-

b) *Civilstatens pensionsinrättning och dermed sammanhängande frågor.*

gen eller kassans skyldighet att, i olikhet med hvad förhållandet är med sådana delegare, som erhålla afsked med pension å allmänna in-dragningsstaten, till de vid afskedstagandet med pension från post-medlen afgående delegarne utbetala pensioner; och har upphörandet af denna posttjenstemännens undantagsställning betraktats såsom ett oeffergiffigt vilkor för kassans upprätthållande, enär i annat fall öfriga i sådant syfte föreslagna åtgärder skulle finnas alldeles otillräckliga.

Då utskottet redan i sitt yttrande angående lagförslaget angifvit såsom sin uppfattning, att äfven den utvägen att genom en pensionskassa bestrida pensioneringen af civile tjensteinnehafvare borde hållas öppen, följer deraf, att utskottet funnit frågan om den föreslagna ombildningen af civilstatens pensionsinrättning till en uteslutande för enkor och barn afsedd pensionsanstalt böra tills vidare hvila och alltså Kongl. Maj:ts framställning, i hvad den afser anvisande af förvaltningsbidrag å 35,000 kronor till en ny enke- och pupillkassa för civilstaten äfvensom af ett anslag å 9,200 kronor till beredande af frihet för vissa delegare från befordringsavgifter till sistnämnda kassa böra af Riksdagen afslås. Men då det torde vara äfven från det allmännas sida af vigt, att den nuvarande kassans redan undergrädda ställning icke under anståndstiden än vidare så försämras, att möjligheten af dess användning i antydda syfte helt och hållet uteslutes; och då det i allt fall torde kunna anses såsom högst sannolikt, att merberörda kassan genom Kongl. Maj:ts äfven af Riksdagen godkända beslut ålagda särskilda skyldighet i afseende å posttjenstemännens pensionering aldrig blifvit ifrågasatt, derest man haft anledning befara, att kassans ställning derigenom skulle äfventyras och öfrige delegare alltså utan eget förvållande lida intrång i sina reglementsensliga rättigheter, har utskottet trott, att Riksdagen borde i sin mån på det sätt bidraga till upprätthållande af civilstatens pensionsinrättning, att Riksdagen nu, då postverkets ställning är och under en följd af år varit sådan, att den lemnat ej obetydliga årliga öfverskott (se bilagan Litt. B), under det att pensionsinrättningen befinner sig i en brydsam ekonomisk belägenhet, med bifall delvis till Kongl. Maj:ts förslag om öfverflyttning på postverket af den pensionsinrättningen gent emot posttjenstemännen åliggande särskilda pensioneringsskyldigheten, befriade pensionsinrättningen från denna skyldighet beträffande sådane tjensteinnehafvare vid postverket, hvilka komme att efter ingången af år 1900 från tjenst afgå, och medgåfve, att desse tjensteinnehafvare — under förutsättning att de uppfyllt vilkoren för rätt till pension af staten — finge, med bibehållande i öfrigt af samma ställning gent emot civilstatens pensionsinrättning som post-

tjenstemännen hittills intagit, af postmedlen uppbära jemväl den del af pensionsbeloppet, som eljest skolat från pensionsinrättningen till dem utgå.

Att Riksdagen skulle sträcka sitt medgifvande så långt, som Kongl. Maj:t föreslagit, eller befria kassan från pensionsutbetalning till sådane f. d. posttjenstemän, hvilka redan afgått eller intill slutet af innevarande år komme att afgå med pensioner dels å postverkets pensionsstat och dels från civilstatens tjenstemannafond, torde deremot, såvidt utskottet kunnat finna, icke vara af förhållandena med nödvändighet påkalladt, enär pensionsinrättningen äfven med bibehållande af denna sin skyldighet skulle, enligt de verkställda undersökningarne, kunna bestå efter vidtagande af de åtgärder, som i det framlagda förslaget till kassans ombildning närmare angifvas, helst, såsom utskottet föreställer sig, det icke torde vara omöjligt, att utöfver de af delegarne beslutade åtgärderna äfven andra sådana skulle, för beredande åt kassan af en tryggad ställning, kunna vidtagas.

Utskottet har särskildt velat framhålla, att, äfven med bifall till utskottets förslag att från kassan borttaga dess särskilda förpligtelse mot posttjenstemännen, betryggandet af kassans ställning i allt fall kräfer, att delegarnes afgifter icke blott bibehållas vid nu utgående belopp, utan jemväl derutöfver höjas för nuvarande delegare med omkring en tredjedel och för blifvande delegare enligt det föreliggande reglementsförslaget i ännu mycket högre grad, såsom bilagan Litt. A. till detta utlåtande närmare utvisar.

Alldenstund hvad Kongl. Maj:t i sista punkten af den föreliggande propositionen hemställt — dels om uteslutande från riksstaten för år 1900 af de hittills å nionde hufvudtiteln uppförda anslagen till civilstatens pensionskassa å tillhoppa 112,286 kr., dels ock om medgifvande att från och med år 1893 uppkomna och härefter uppkommande behållningar å det i nämnda summa ingående, till pensionsstaten för civile embets- och tjenstemäns enkor och omyndiga barn anvisade anslag å 45,000 kronor finge användas till bestridande af derifrån redan beviljade pensioner, äfvensom att hvad derutöfver kunde blifva för samma ändamål erforderligt finge af Kongl. Maj:t af tillgängliga medel förskjutas för att sedermera hos Riksdagen till ersättande anmälas — skett under förutsättning af bifall till hvad Kongl. Maj:t i propositionens föregående punkter föreslagit, lära, derest Riksdagen, i öfverensstämmelse med utskottets åsigt, skulle afslå lagförslaget, endast delvis bifalla förslaget om posttjenstemännens pensionering samt likaledes afslå de för den nya enke- och pupillkassan begärda anslagsbelopp, de nu till civilstatens

pensionskassa från nionde hufvudtiteln utgående ordinarie anslagen å tillsammans 112,286 kronor äfven för år 1900 böra å samma hufvudtitel oförändrade anvisas.

c) *Motionerna.*

Då, med undantag af herr Perssons motion, hvarom utskottet redan haft anledning att uttala sig, öfriga till utskottets förberedande handläggning remitterade motioner alla befunnits afse vissa modifikationer i eller tillägg till det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till pensionslag, har utskottet, som med afseende å det slut, hvartill utskottet beträffande detta lagförslag i dess helhet kommit, icke ansett sig nu böra göra något uttalande rörande detsammans detaljbestämmelser, funnit de i dessa motioner framställda förslagen för närvarande icke heller böra till något vidare yttrande från utskottets eller till någon åtgärd från Riksdagens sida föranleda.

d) *Utskottets hemställan.*

Under åberopande af hvad utskottet sålunda i föreliggande frågor yttrat, får utskottet alltså hemställa, att Riksdagen:

1:o) under förutsättning, att de beslut, som kamrarne komma att fatta med anledning af hvad utskottet i punkterna 2:o och 3:o här nedan hemställer, blifva med hvarandra sammanställande — må, i öfverensstämmelse med hvad i herr Perssons motion föreslagits, besluta att, med afslag å den kongl. propositionen i hvad den innefattar förslag till »lag angående civile tjensteinnehafvares rätt till pension af staten», i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om sådant ordnande af det civila pensionsväsendet, att tjensteinnehafvarne lemna bidrag äfven till sin egen pensionering, samt för Riksdagen framlägga det förnyade förslag till pensionering af civile embets- och tjänstemän, som efter dylik utredning må finnas af förhållandena påkalladt;

2:o) vid bifall till den af utskottet i punkt 1:o här ofvan gjorda framställning må på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts förslag, angående förändradt sätt för bestridande af pensioneringen af tjensteinnehafvarne vid postverket, att Riksdagen medgifver, att till poststaten

hörande tjensteinnehafvare, hvilken efter ingången af år 1900 afgår ur tjenst, må, derest de för rätt till pension af staten stadgade vilkor blifvit behörigen uppfyllda, af postmedlen utbekomma jemväl den del af pensionsbeloppet, hvilken enligt nu gällande bestämmelser eljest bort erhållas från civilstatens pensionsinrättning;

3:o) vid bifall till hvad utskottet i punkterna 1:o) och 2:o) här ofvan hemställt — må, med afslag å Kongl. Maj:ts förslag om anvisande ej mindre af 35,000 kronor såsom förvaltningsbidrag till en ny enke- och pupillkassa för civilstaten än äfven af 9,200 kronor till beredande af frihet för vissa delegare i samma kassa från befodringsavgifter till kassan, besluta, att de nu å riksstatens nionde hufvudtitel anvisade ordinarie anslag till civilstatens pensionskassa, tillhopa 112,286 kronor, skola jemväl för år 1900 med oförändrade belopp derstädes uppföras.

Vidare får utskottet hemställa:

4:o) att herr Cederbergs motion, n:o 33, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

5:o) att grefve Wachtmeisters motion, n:o 34, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

6:o) att herr Dahlstedts motion, n:o 241, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

7:o) att herr Hammarlunds motion, n:o 242, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda;

8:o) att herr Wallis' motion, n:o 243, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda; samt

9:o) att herr Höjers motion, n:o 247, icke heller må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 april 1899.

På utskottets vägnar:

ALB. ANDERSON.

inrättning för tjänstemän och deras enkor och barn samt å andra sidan de i statsrådsbestämmelser för en ny civilstatens enke- och pupillkassa, hvad delegarnes skyldigheter

	K l a s s									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Civilstatens nya enke- och pupillkassa.										
Retroaktivafgift vid inträde										
vid 25 års ålder ..... kr.	384	288	240	192	144	96	72	—	—	
» 30 » » ..... »	864	648	540	432	324	216	162	—	—	
» 35 » » ..... »	1,344	1,008	840	672	504	336	252	—	—	
» 40 » » ..... »	1,824	1,368	1,140	912	684	456	342	—	—	
» 45 » » ..... »	2,304	1,728	1,440	1,152	864	576	432	—	—	
» 50 » » ..... »	2,784	2,088	1,740	1,392	1,044	696	522	—	—	
» 55 » » ..... »	3,264	2,448	2,040	1,632	1,224	816	612	—	—	
» 60 » » ..... »	3,744	2,808	2,340	1,872	1,404	936	702	—	—	
Årsafgift, som erlägges, intill dess delegare uppnår 68 år eller derförinnan afslider eller förklarar sin delegarerätt ..... kr.	168	126	105	84	63	42	31,50	21	14	
Pensionsrätt:										
1:o) för enka med ett eller flera pensionsberättigade barn, söner och ogifta döttrar till 21 års ålder, eller ock	} kr.	1,200	900	750	600	450	300	225	150	100
2:o) för tre eller flera pensionsberättigade barn										
3:o) för enka utan barn, eller ock	} kr.	800	600	500	400	300	200	150	100	66,67
4:o) för två pensionsberättigade barn										
5:o) för ett pensionsberättigadt barn	kr.	400	300	250	200	150	100	75	50	33,33

Exempel:

Enligt komitébetänkandet, sid. 488, har vid inträde i civilstatens pensionsinrättning en delegare i medeltal uppnått en ålder af 35 år.

Om vid denna ålder en första gradens tjänsteman i de centrala embetsverken (notarie, registrator eller revisor) erhåller fullmakt, skall han inträda i 4:de pensionsklassen och måste således betala retroaktivafgift 672 kronor. Omsättes denna afgift till årsafgift och sammanföres med årsafgiften, uppkommer en årsafgift af kr. 40: 90 + kr. 84 = kr. 124: 90 utgörande 6,94 procent af lönen, 1,800 kr.

Befordras denne tjänsteman vid 40 års ålder till sekreterare eller kamererare i centralt embetsverk, uppflyttas han till 2:dra pensionsklassen och måste såsom retroaktivafgift betala ytterligare 456 kronor. Omsättes denna afgift till årsafgift och sammanföres med årsafgiften uppkommer en årsafgift af kr. 30: 67 + kr. 126 = kr. 156: 67 utgörande 5,22 procent af lönen 3,000 kronor.

Erhåller tjänstemannen vid 45 års ålder befordran till ledamotsplats i centralt embetsverk uppflyttas han till 1:a pensionsklassen och måste såsom retroaktivafgift betala ytterligare 576 kronor. Omsättes denna afgift till årsafgift och sammanföres med årsafgiften, uppkommer en årsafgift af kr. 44: 07 + kr. 168 = kr. 212: 07 utgörande 4,80 procent af lönen 4,400 kronor.

Han har således måst betala lika stora årsafgifter, som nu äro bestämda, men under det han enligt nu gällande reglemente erlägger befordringsafgift med sammanlagdt 240 kronor, måste han enligt förslaget betala retroaktivafgifter till ett sammanlagdt belopp af 1,704 kronor.

Nuvarande delegare måste betala årsafgift ökad i 1:a klassen från 168 kronor till 240 kronor och i förhållande dertill i de öfriga klasserna.

Litt. B.

Uppgift för åren 1880—1897 dels å de belopp, som af civilstatens pensionsinrättning utbetalts i pensioner till tjenstemän och betjente, hvilka varit i postverket anstälde och från postverkets pensionsstat derjemte uppburit pension, dels å postverkets öfverskottsmedel, dels ock å utgifterna å postverkets egen pensionsstat.

Ar.	Från civilstatens pensionsinrättning utbetalade belopp.	Postverkets öfverskottsmedel.	Utgifter å postverkets egen pensionsstat.
1880	5,059: —	668,928: —	69,376: 66
1881	5,631: —	803,170: —	65,860: 38
1882	7,742: —	860,805: —	66,926: 17
1883	8,193: —	741,529: —	63,050: 82
1884	7,878: —	710,597: —	71,039: 17
1885	14,257: —	260,579: —	71,823: 74
1886	14,773: —	209,516: —	70,534: 16
1887	16,181: —	110,442: —	75,168: 75
1888	17,814: —	36,116: —	78,497: 47
1889	17,906: —	313,464: —	77,614: 53
1890	19,323: —	475,703: —	87,525: 04
1891	23,390: —	321,052: —	91,675: 71
1892	22,183: —	481,979: —	92,818: 67
1893	25,423: —	495,091: —	87,978: 68
1894	27,573: —	653,017: —	85,626: 52
1895	30,102: —	831,188: —	76,651: 50
1896	31,830: —	1,018,577: —	77,479: 86
1897	30,711: —	1,236,524: —	71,917: 40

Stockholm den 20 februari 1899.

Å. Hermansson.